

Tartalom: Utazási Törédék, idősb Zeyk Jánostól 1838-ban. 49. lap. Az Arczkép, (K...y.) 53. l. Füzérke, folytatás (Hábor) 56. l.

Utazási Törédék, Idősb Zeyk Jánostól. 1838ban.

(Vége.)

II. A' Herkulesfürdők' története. — Római fölíratos táblák és kőszobrok. — Fördői igazgató tanács. — Szállás- és élelemdíjak. — III. A' Herkulesfürdők gyógyszerei tekintetben.

II.

A' Herkulesfürdők' története.

Első ismeretesb időszakát e' fürdőknek rómaiak 's jelesen Trajanus alatt látjuk. Némely-lyek Hadrianust, mások Antoninus Piust 's Marcus Aureliust tartják alapítójinak. Alattok sokra is haladtak. Az 5ik római legio Oláhországban tanyázott, 's e' fürdők fölügyelete alatt voltak. — Mehádiánál — ad aquas Calidas (Herculi sacras) római telep, város állott. Fördőink herkulesieknek rómaison neveztek; mert a' rómaiak minden meleg forrást, fürdőt Herkulesnek szenteltek; hideget soha sem. — Aurelianus' korában Daciából Moesiába lépven át a' rómaiak: századokig földultan, pusztán heverték a' fürdők. Gothok' időszakát mellözve, húnok' kezére kerültek; Attila meghalván, újra gothok, gepidák, longobardok, avarok birták. Végre magyarok szállták meg 's birják maig e' földet. Sz. István király' idejében megyékre osz-

tatván az ország, a' mostani temesi bán-ság, a' temesi ispányra bízott. II. András' korszakában az Ölt és Cserna közti föld szeremi bán-ság nevezet alatt külön tartományt tett. IV. Béla' uralkodásakor a' mongol pusztítás után határokon védül erősségek állittattak; így a' Bán-ságban Mehádia, Karánsebes, Lugos. Töröktől sokat szenvedtek ezek; dögvéztől, pestistől is 1509- 's 10-ben. Dózsa György miatt, és a' Ferdinand-zápolya korban hasonlólag. Ozmanok hírák sokáig. Erdély' fejedelmek' korában viszont sok vihar dúlt fölöttök. VI. Károly császár alatt Eugen a' pássaroviczi békekötéssel koronánkhoz vissza csatolta.

Első föladatja lön a' kormányoknak: a' szintén 1500 évig pusztán sinlett helyet újra virágzásba hozni. A' Bán-ság 12, a' szerb részek 3 vidékekre osztattak; helységek épültek, lakosok hozattak Német-, Olasz-, Spanyolországból is. Mindenik vidéknek egy kamarai kormányzója volt; különben katonai igazgatás alatt állott a' Bán-ság, mellyhez csatoltattak a' szerb birtokok is. A' Béga-folyam szabályoztatott; a' a' Béga-csatorna elkezdett. Mehádia, Új Palánka, Kubin, Pancsova, Új Orsova erősségek épültek. Első katonai kormányzó, ki itt sokat tett, tábornok Mercy gróf vala. Utána helyettesképpen Engelshofen báró következett. Őt követte, mint rendes kormányzó, altábornok Hamilton gróf, ki a' Herkulesfürdőknek úgy szólván új teremője lön. Ő első tett

irántók jelentést VI. Károly császárnak, és római köfalmaradványokból, kiásott és körül hevert kövekből, téglákból terve szerint épültek némi közlakok, három katonalakok, egy kápolna 's egy vendégfogadó. Első fordöntézetek valának a' Ferencz-, most Lajos-, a' Tolvaj-, most Herkulesfordók; a' többi, szabadon Csernába folyt források égi, galy és úti sátrak alatt használtattak, sajátosságaik szerint hideg, tag, hidegláz, daganat, izzasztó fordó nevezeteket viselvén.

Az orosz-török háboruban, mellyben Austria oroszok mellett vett részt, e' vidék új harczpiacz lön. A' fordók ismét pusztultak; lakosok elszaladoztak; dögvész is dúlt rajta. A' nandorfejérvári békekötéssel Nandorfejérvár, a' Dunán és Száván túli részek töröknek jutottak, a' Bánság nálunk maradt; de Mehádia, Új Palánka, Kubin, Pancsova erősségeknek le kellett rontatniok. Nem sokára 22 szép helységek termettek a' bánsági térségre német, francia, olasz, oláh, rác, szerb, görög, bolgár 'stb. lakosokkal. Mária Terézia alatt kamarai kormány állott föl; csak Mehádia, Új-Palánka, Karánsebes egy része 's némi Becskerek vidéki helyek maradtak a' Temesvárat létező katonai főkormány alatt. A' fordók kamarai igazgatás alá estek. Béga-csatorna éven át hajózhatóvá tétetett, 's a' mocsárok kiszáríttatni kezdettek. A' Bánságban két: német bánsági 's oláh-illyri gyalog határőr ezredék állítattak. Amannak fő állomáspontja Pancsova; ennek Weiskirchen, később Karánsebes. Ezen vidékekhez van kötve az igazgatás' minden ága. A' kormány a' határőrökből békességben 50, hadra 100,000 főt állíthat ki.

1772- 1774ben fordóknél a' szükségesebbek helyre hozattak; a' hideg meleg Tagfordók újra építettek; a' vendéglő kitágítatott; istálló, szekérszín készíttetett. 1776ben a' kamarai Bánság 4 kerületekre szakítatott, megannyi

kerületi kapitányok alatt, 1782ben Magyarországgal egyesítetvén, vármegyékre osztatott. 1788ban az oroszok mellett törökök ellen folytatott háboruban ezek Mehádiáig nyomultak előre, de 1789ben Clairfait által itt legyőzettek; mit Nandorfejérvárnak ez évben Laudon általi bevétele követett, 's ezt következő esztendőben Új Orsovác, fegyverszünet, és 1791ben a' szistovi, máig tartó béke végezte bé, melly minden tekintetben fölemelkedést szült.

A' közelebbi érintett évben a' kamaraépület 22 szobákkal, 's Ferencz-, Lajos-, Herkulesfordók helyre állottak. 1799ben a' kápolna megújítatott. 1800ban a' hideg Tagfordó kívül belől fából fölépítetett. 1801ben a' bánsági katonai főkormány által vette a' fordói fölügyeletet. 1802- 9-ben a' kamaraépület tágítatott. 1805ben a' meleg Tagfordó használhatóvá tétetett. 1806- 7ben a' Lajosfordóval szemközti katonalak betegek' számára, tűzoltó eszközök' rakszíne, sütőház elkészítettek. 1808ban a' kamara épület 8 szobákkal szaporítatott, az összeomlott illyr vagy görög nem egyesültek' temploma megújítatott; és a' majortól fordóig vivő út szépen bevégeztetett. 1809ben a' majori 's fordói szép köhidak, egy szekérszín 's jégverem újból építettek; a' Lajosfordó pedig tíz külön fordó szobákkal ellátatott. 1810-ben a' katonalak' 's Ferdinandfordó' szépítése bevégeztetett. 1811-ben a' fölügyelői szép épület, Herkulesfordóig vezető szép út föltüntek. 1812- 3-ban készíttetett a' kávéházzal, tánczteremmel, árubolttal 'stb. ellátott pompás vendéglő. 1814ben a' meleg Tag-most Császárfordó' három külön osztályai márványból alakítattak, 's egy derék, 40 lóra való istálló állítatott. 1815- 7-ben az istálló melletti köfal, 's a' kamarai nagy veteményes sétat kert készültek. 1818ban egy 20 szobájú vendéglak fából csinál, 's a' Láb-most Károlyfordói épületek hozattak létre. 1819ben a' major bevégez-

tetett. 1820-ban a' favendéglak, mellyet haszonbérló Würst. építetett volt, a' kamara által megváltatott. 1820-1-ben a' tűzoltó eszközös szín mögötti sziklaomladékok ellen erős védfal emel-tetett. 1821-ben új híd készült F. e. r. e. n. c. z. f. ö. r. d. ő. n. é. l. 1822-ben két fordó szolga lakok, egy mézárszék és a' Jó z. s. e. f. f. ö. r. d. ő. bevégeztettek. 1823-ban a' Szemfordó egy csinos hajlék-kal, a' Károlyfordó még egy osztálylyal és iróintézettel nagyítatott, 's a' sütőház lakházzá igazítatott. 1824-ben a' pompás palotaszerű vendéglak emelkedett föl két emelettel, 75 szobák-kal, 2 teremmel, 's 8 osztályu záros szinnel 32 szekér' számára; ugyan ekkor készültek a' La-jos- és Császárfördőknél hűtő előszobák. 1825-ben a' nagy vendéglak' első emeletében állítatott föl a' cathol. kápolna, 's dolgozó hely építészek' számára a' tűzoltó eszközös szín mögött. építész szerek' színje a' fő őrhelynél szabotott ki. 1826ban a' piac a' szép szökő kuttal lön diszítve; épült tovább a' pompás Karolinafordó 's egy katonalak a' szegények' házában. 1829-ben haszonbérló Tomek úr a' majossal szemben vendégházat állított. 1830-ban a' Lajosfordó tágítatott, szépítetett, 's a' kőhid megnyítatott.

1737-ben Hamilton alatt a' fordók' első újításakor 12 föliratot táblák ásaták ki, 's vitettek el nagy részint Bécsbe, ott az udvari könyvtár' följárója' falaiba rakatándók. Ugyan akkor hét Herkules-kőszobrok is ásat-tak ki, mellyek közül három a' bécsi cs. k. régiségárban állítatott föl 's a' legszebbik fejérmárvány; négy hova lett? nem tudatik. Római pénz hasonlólág sok találatott. 1755-ben egy asszony szobor ásatott ki, de bécsi útjában Pest-nél hajóval együtt elsülyedt.

A' fordóknél következő föliratot kőtablák láthatók:

Herculi. Genio. Loci. Fontibus. Calidis. Calpurnius. Julianus. V. C. Leg. V. Mac. Lega. Aug. PP. PR. Mor... V. L. S.

a' fölügyelői épület' bal szögén egy négy szögű római táblával, mellyen ez áll:

L. E. G. I I I I. H. . . Reuli et --- Mercurius PR --- cum sis.

Herculi Invicto. L. Pompejus. Celer. Praef. Coor. I. Ubiorum. V. S.

Herculi. Sanoto. Simorius. Julianus. V. C. Praeses. Daciarum.

Aesculap. Et Hygiae Pro. Salute. Juniae. Cyrrillae. Quod. A. Longa. Infirmirate. Virtute. Aquarum. Numinis. Sui Revocaverunt. T. B. A. Ejus. V. S. L. M.

Diis Et Numinibus Aquarum Ulp. Secundi. nus Mar Valens Pompeius. Haem. V. Hulca. rus. A. Valens Legati. Roman. Ad Consulatum. Severiani. C. V. Missi. Incolumes. Reversi. Ex. Voto.

Mind ezek a' Lajosfordó' falaiba vannak bérakva.

A' Herkulesfordóhoz vezető út melletti falban egy kővön ez van:

J. O. M. Antes (I) us. Cajus. Pro Salute. Sua. et Suorum VI. L. (E) P.

Ezen pettniki kőből faragott 's onnan hozatott tábla mellett két oldalon még két kőtablák láthatók, egy felől öt, más felől egy mely képekkel. Találtattak itt földcserepek, földcsövek, mik víz- gőz csatornákra használtattak, 's nyomaik a' Herkulesfordónél még most is föltűnők. Hygiának is ásták ki egy két lábnyi magas képét a' Ferdinandfordó' készítésekor, azon kívül sok kő épületromot is találtak, olly kemény alakban, hogy csak löporral lehetett szét-hányatni.

N. b. e. Ferencz császárnak 1817-ben ott-jártakori rendeleténél fogva a' fordók többé nem mehádaiaknak, hanem hivataloson Herkulesfordóknak neveztetnek. A' cs. k. felség' ott jártát egy kőfö-lirat ezen szavakkal tartja emlékezetben:

Franciscus Austriae Imperator, Hungariae, Boh. Lomb. Venet. Gal. Lod. et Illyr. Rex. cum Augusta Coniuge Carolina Itinere Faustissimo Imperii Provincias Perlustrans Insignes Antiqua Salubrium Aquarum laude

Thermae Herculanas ad Melhadiam Invisit, die 1. Octob. M. DCCCXVII.

1808-tól fogva hárman alkotják a' fürdői igazgató tanácsot: egy kapitány mint elnök; egy orvos és egy főlügyelő. Szolgálatbeliek: a' kútmester; plájások, kik fürdőkre 's rend' föntartására ügyelnek — minden királyi katonai levén — katonasegédvel. 1826 óta gyógyszer-tár is létezik, melly lugosi gyógyszer-táros Gallini uré. Vannak még különféle művesek.

Szállásról 's több.e' félékről a' haszonbér-lői cancellariában lehet és kell gondoskodni, rendelést tétetni. Mindenről nyomtatott díj-táblák, levélkék vannak.

Általános közép díjak ezek:

Egy szoba egy napra	1-2 v. f.
„ konyha „ „	1-2 v. f.
Egy személynek ebéd borral, kenyérrel	1-2 v. f.
Egy fürdés	5-50 v. kr.

Az istálló 's szindij kevéssel drágább mint máshol. Zöldséget, tejnemüt, gyümölcsöt 'stb. a' piacon naponként találhatni; de mivel a' haszonbér-lő vásárlási előjoggal bír: a' piac' drágasága szembetünő; azonban a' mehádiai szombati vásároknban a' szükségesek jutalmasabban kipótoltathatók. Kenyérsütés a' vendégeknek bajos; szinte tilos. Leveleket es holmit a' mehádiai postán, a' főlügyelői cancellaria' utján lehet küldeni 's kapni.

III.

A' Herkulesfürdők' gyógyszerei tekintetben.

A' Herkulesfürdők' körében 660 ölnyi helyen 22 gyógyforrás fakad; de a' fürdői határon kívül létezik több is. A' 22 forrás Herkulesén kívül mind egy természetü; 32° — 50° R. melegségü az esztendő mindenik szakában. Re-

pülő részeik: bűdös köves vízanyagszesz, kevés szénanyag, és fúlasztó anyagszesz. Állandó részeik: konyhasó nagy mértékben, sósavanyós mész, kevés gipsz számarzó, számar-tükör. Ülepedésökben létezik vasrész. Vidékestől kötös tojás száguak és sós keserü lizüek. Színök frissen rendes tiszta; később, mint ülepedésök is, zöldes szürkés barna vagy fekete.

Forrásink' gyógyereje 's tulajdonsága említett alkotó anyagi részekből eléggé kitünő, 's gyógyszerileg alkalmazható. A' nyavalyák, melyekre nézve tapasztalás szerint hasznosan alkalmaztathatnak, imezek: a' rászt-hypocondria, méhgörcs-hysteria, tagelesés, nyomorékságok, köszvény' minden nemei, sorvadás, süket némaság, hideglázak, daganatok, scrophulák, bel-daganat-dugulások, sebek, kiütések, innyavalyák, görcsök, fejer 's veres havi folyások' nagy mértéke vagy akadáka, reszketegség, rángatódzás, sárga fejer kórság, szédülés, gynomnyomás, emésztetlenség, szorulás, aranyérhaemorrhoidis, tüdőnyavalyák' némi lépcsőji, szem-betegségek 'stb. Azonban nem mindennek kivétel nélkül használnak, mert nem mindenható; 's Weisenbachchal a' Herkulesfürdők' Najádjá is elmondhatja:

„Kann ich Allen nicht gefallen,
Und nicht Heilung bringen Allen?
Hab ich diesz mit Gott gemein.“

Gyógyidőszakok: 2 — 6 hét, néha többéveken átfolytatva; mit a' helybeli gyógyász dönt el, az ő tudtán kívül czélszerűen nem használ-tathatván a' fürdők. Egyébiránt élhetni ezekkel szükség' esetében mindig, télben is; alkalmasabban csakugyan nyári hónapokban. A' fürdői élet- és gyógymódról itt irnom, fölösleges: saját orvosa vagy a' helybeli orvos kitkit értesít az iránt. A' mértékletesség, gond- és bajtól szabad fő 's kebel — legfőbb gyógysegédek.

„Curae vacuus hunc adeas locum,
 Ut morborum vacuus abire queas;
 Non enim curatur, qui curat.“

E' fölirat állá helyesen a' római Antoninus
 fördökön.

A' fördés' ideje, szinte minden fördökben
 egyiránt, óránként van felosztva: reggeli 5 ó-
 rától esti 7ig. A' magány fördök külön rendel-
 kezés alá tartoznak. A' fördövíz' melegségi fo-
 kát, valamint azt is: meddig mulathatni benne?
 helybeli gyógyász határozza's rendeli meg; kü-
 lönben a' fördés nem csak ohajtott foganat nél-
 küli, hanem néha veszélyt's halált okozó. Me-
 legben fél vagy egy óránál, forróban tíz, tíz-
 zenöt percnél tovább maradni, veszedelmes.
 Arc-, homlokizzadás elégségi jelek. Inni orvosi
 rendelet mellett mindenik forrás hasznos. Leg-
 hajtóbb's izzasztóbb erejü a' Szemforrás, de
 legrosszabb izü is.

Hogy a' betegek, ha lehetséges, önszemé-
 lyeiket és körülményeiket bővebben, nyavalyá-
 jikat régebben, alaposabban ismerő orvosokkal,
 vagy azok' rendelményeivel jelenjenek meg a'
 gyógyhelyeken, természetes föladat; de hogy
 különösen ezen erős hatalmu vizeknél az ezeket
 jobban ismerő helybeli orvossal is tanácskozza-
 nak, és tanácslásait kövessék, még természet-
 sebb, sőt elmulthatatlanul szükséges; különben
 veszedelembe bukhatnak. Példát említhetek rá:
 egy házi körülményei miatt mélyen elkedvenült
 férj a' kétségbe esés' elhatározottságával — ke-
 mény orvosi tilalom' ellenére — megfordított, 's
 néhány óra múlva meghalván, éppen oda ér-
 keztünkör nyújtó padon fekütt!

Milly sokan keresik meg évenként a' Her-
 kulesfördököt, láthatni abból, hogy rendes ven-
 dégeinek száma — ide nem értvén a' vidéki lá-
 togatókat — az utósó két évtizedben 20,000-re
 ment.

A Z A R C Z K É P .

Párizsi novella.

Blanchard Adorján harmincz éves ko-
 rában kivitta már a' „különös eredeti“ czímét.
 Korán gazdag's független levén, könnyü volt
 éltét saját módja szerint rendelni's semmitsem
 tenni úgy, mint mások. Tudnivaló, hogy birtoká-
 ban volt azon társalkodási csinnak, melly előtt e-
 egész világ meghajlik. Ő tanult, szellemdús, sze-
 relmetes's nagyelkü volt; örömet elismerék
 benne ezen tulajdonokat, minthogy mind eze-
 ket bizonyos lekötelező móddal tudá kifejteni.
 Főhibája a' meggondolatlanságnak egy nemében
 állott, melly szinte egész maga viseletén feltü-
 nő vala. Blanchard soha sem volt a' megfon-
 tolás' embere; minden viszonyaiban az első ösz-
 töntől hagyá magát kormányoztatni, 's bizonyos
 hevedség, melly neki annyira illett, volt fő-
 melcsője minden tetteinek.

Végre bár mi nemü boldogságra ráún az
 ember. Blanchard a' nőtlen élet' minden kecsét
 ízelé; nőülésre megértnek érzette magát's jó
 házasságot akara tenni. Előbb ingadozott, 's eny-
 nyiből szándéka sem igen akart diszleni. Min-
 den társaságban, minden tánczmultságban meg-
 jelent; hatvan kisasszonynak's nem kevésb öz-
 vegynek kelle kiállni a' szemlét — mind hijában.
 Bár ezek hajlandók valának is nevét, ötvene-
 zer frank jövedelmét's minden dicsért tulaj-
 donait elfogadni, de ő határozatlan maradt.

Nagy nénje, Damremy asszonyság — tud-
 juk, hogy a' nagynénék örömet elegendnek ily-
 lyesekbe — gyakran illette szemrehányásokkal
 hosszadalmas választásáért's azért, hogy a' leg-
 jobb szerencsüket önelműleg megveti.

„Igen, de ha — viszonzá Blanchard — e' hó-
 duló szépségek mind ellenemre vannak?'s aztán
 a' hosszas elintézéseket's terjedelmes fontolga-
 tásokat mindig untam. Mint minden dolgoknál

úgy igazán a' házasságnál is az előre láthatlant, az esetleges találkozást 's hevenyezett rokonszen- vet akarnám inkább. Ezen módon könnyedén egyezném, de ha olly hosszason kell fontolgat- nom 's keresnem, úgy már én is csak egy tö- kéletes hölgyet akarok kapni. "

„Az az: nősületlen akarsz élni 's meghalni.“

„Nem, valóban nem, 's eskümmel bizonyít- hatom Kegyed előtt, hogy házassági terveim a' legkomolyabbak. "

„Úgy hát miért kívánsz lehetetlenséget? “

„De hát egy ifju, gazdag, kecses némbert találni lehetetlenség-e? “

„Legalább nem könnyü. Tíz év kell rá, míg e' csodát feltalálhatod, de a' ki a' tíz év mul- tán nem áhitandja birásodat. “

„Jó, tehát így házassági szerencsémét a' sorsra bizandom. “

„Viszont balgaság. Illy alkalommal a' regé- nyes eszmék mit sem érnek. Ki nősülni akar, soha sem lehet elég okos, vigyázó. Akarod-e, hogy magam gondoskodom szerencséd felől? Én ígérem, rövid időn megszerzem számodra, mit egyedül meg nem találhatnál: a' hölgyet, ki ha éppen nem is tökéletes, ugyan csak kö- zel van a' tökély' azon fokához, mit te kívánsz. A' mult nyáron néhány hónapot régi barátneim' egyikénél, özvegy generálné Dormiennér asz- szonyságnál töltöttem. Minthogy a' fővárosban nem tudsz magadhoz méltót találni, rándulj ki a' vidékre. Julia, említett barátneimnek egyet- len leánya, mind azon jó tulajdonokat egyesíti magában, miket egy férj csak ohajthat. Én any- jával levelezésben állok, és ha jónak látod, ér- tekezni fogok vele, minek jó következtését biz- ton reményelem. “

Adorján nem bánta, 's a' nagynéne sebtén tollat ragadott.

Néhány nappal ezen beszélgetés után eszé- be jut Blanchardnak, éppen a' mint a' Carrousselpiaczon menne, hogy a' Louvre-n hat hét

óta nyilton álló műkiállítás még nem látta; olly bocsáthatlan hiba, mit legitt jóvá kelle tennie. Adorján belépett a' museumba, 's átfutá azt, mint egy olly kedvellő, kinek sem műtanulásra sem a' bírálásra nincsen hivatása. Egy óra' le- folytán a' nézgelésben kifáradott; az élénk szí- neknek fénye, mellyek ezen 'összevisszán', mit kiállításnak neveznek, rágyogtak, főfájást okozott neki, 's már már gyorsan távozni akara, mi- dőn szeméit egy iszonyú ütököt darabról, melly a' falon harmincz lábnyi területet foglalt el, el- fordítva, tekintete történetesen a' szobának e- gyik szögében szerényen függő bizonyos kis kép- re esett. Bámulástól 's elcsodálkozástól fogultan előtte önkénytelen megállapodott Adorján. Egy női arczkép vala az, elragadó tünemény. nagy kék szemek, fekete haj, finom, kellem- teljes vonások, varázsló mosoly az ajkakon. Az arczkép hű fogott lenni, mert olly megható szépséget képzelő erő nem teremthetett.

„Ez azon hölgy — monda magában Ador- ján — kit a' sors nőmül rendele. Ezen erőtetés nélküli tekintet, ezen tizenhat éves eleven áb- rázat, ezen egyszerű öltözet után nem kétked- hetem, hogy ő léány — nőmmé kell lennie. Mi- ért ne? Ha tán szegény, 's homályos száрма- zatu, mit tesz az? De a' kép' gazdag mellékle- tei ellenkezőre mutatnak. . . . E' szerint felet- tem álló szerencsének kellene lennie. “

Értésülni akarva, felnyitá a' lajstromot; de a' lajstrom egyszerűen csak ennyit monda: „Négy arczkép ugyan azon számmal. “

„Semmi nyoma; de még is találnom kel- módot azon titokhoz férkezni, melly e' bámu- latos arczképet leplezi. Mind addig e' lesz e- gyetlen foglalatoságom, mig szándékom diszle- ni fog. “

Adorján éppen válni akart a' becses szem- lélettől, 's már már oda hagyandá a' Louvret, midőn a' grádicson Lancy barátjával szembe találkozott.

„Éppen jókor jössz — szolt neki — én is visszamegyek veled a' terembe. Utba kell igazodnom. Te, ki egész Párizst ismered, meg fogod nevét mondhatni egy ifju, kecses személynek, kinek arczképe a' nagy képtárban jobbra, az első osztályzat' végén áll.“

„Fogadni mernék, hogy L. asszonyság, egy ifju orosz nő; szép mint angyal, 's szóke, mint...“

„O nem, fekete haja van.“

„Úgy hát L. kisasszony lehet.“

„Megállj, itt az arczkép, tekintsd.“

„Valóban isteni; de nem ismerem.“

„Semmi titkom előtted barátom; tudd meg, hogy ez arczkép bennem élénk szenvedélyt gerjesztett, 's e' szenvedély olly való és erős, hogy éppenséggel a' házasságra czéloz. Gyámolíts nyomozásimban, miket teendő vagyok.“

„Annál mi sincs könnyebb. A' lajstrom ki fog segíteni.“

„A' lajstrom csak valami botor különböztetést tesz.“

„Te valóban szerelmes fogsz lenni, mint-hogy olly vak vagy. Nem tesz-e a' lajstrom említést a' festő' nevéről 's czimzetéről?“

„Igen, N. úr, Algierutczában.“

„Így tehát N. úr közleni fogja, mit tudni kívánsz.“

„Igazad van . . . szaladok hozzá.“

Adorján sebtén a' festőhöz ment. Most érté meg, hogy N. úr három hét óta Olaszországban van.

Másnap Adorján visszament a' terembe, 's három óráig vesztegett a' kép előtt, másnap pedig postalovakat rendelt meg, 's Olaszhonba indult, mi után Lancynak ezt írta: „Isten veled, én megyek őt felkeresni.“ Nagynénjéhez pedig elindulása előtt a' következő rendeket intézte:

„Kedves nagynéném! én szerelmes vagyok, az az: Kegyed ne fáradjon többet házasságommal, mivel ennek gondja egyedül engem illet. Reményelem, hogy rövid időn szerencsés leszek Kegyednek olly menyet mutathatni be, kivel

meg lesz elégedve. Bizonyos sürgető dolgaim indulni kényszerítnek, mi előtt búcsút vehetnék. Egy hónap mulva azonban viszont itt leszek, mikor is ez illetlenségről engedelmet könyörgök 's Kegyed pedig okaim tekintetéből azt meg fogja adni.“

Adorján, N. urat felkeresendő, Olaszhonba érkezett. Azt azonban senki sem tudta megmondani, hogy az mellyik városba ment volt, 's így ő egy istenadta szerencsére előszer is Rómába utazott. A' szerelmeseknek saját istenök van; N. úr éppen Rómában volt.

A' keresztény világ' fővárosába érkezte után három nappal nyomozási munkálatához fogott Adorján, hogy idejét ne veszesse, 's imé, a' művészt sz. János' lateranumi templomában találta, hol az egy madonna' lemásolásával foglalkozott.

„Uram — szolt Adorján a' festőhöz — én csak azért jöttem Rómába, hogy Öntül tudakoljam meg nevét egy személynek, kinek arczképét a' képes teremben tétette ki. Nem fog reményelem késni nevét velem tudatni, ha tudandja czélobat és terveimet. Én gr. Blanchard vagyok, gazdag 's független; én szeretem a' személyt, kinek Kegyed arczképét festé, 's őt el akarom venni.“

„Igen bizelgő lenne rám nézve — vizonzá a' festő — hogy illy úton eszközt nyujthaték egy olly tiszteletérendelő szenvedélyre; de én több arczképet állítottam ki. Nem jelelhetné-e ki hát közelebből, mellyikről beszél?“

„Egy ifju, kecses személy, fejérbe öltözve.“

„Három kecses személy van tőlem a' museumban, mind a' három fejér köntösben. Nem mondhatná-e meg a' gróf, hol áll a' kép? Így bizonyosságra juthatnánk.“

„A' kérdéses kép a' nagy képterem' első osztályzatának végén, az oszlop mellett, éppen a' szögletben van.“

„Ah, istenem!“ vizonzá Blanchard.

„Első osztályzat; a' szögeletben! 's Kegyed azt mondja: szereti őt, 's él akarja venni? “

„Igen, 's szenvedélyem' ereje képes legyőzni minden előítéletet 's daczolni minden akadályon; azért szóljon minden tartózkodás nélkül! “

„De uram! miképpen szóljak. . . . “

„Szóljon, én hallgatom. “

„Azon személy, kit Kegyed szeret, 's kit Kegyed el akar venni. . . . “

„Nó, 's. . . . “

„A' feleségem. “

Adorján fájdalmasan illetve néhány pillanátig szótalan állt, 's ekkor indulatain uralkodni akarva, megindult hangon szólott: „Felesége?! “

„Igen, uram! ez előtt hat évvel vettem őt nőül. Ő rendkívül szép, 's nem Kegyed az első, ki iránta illy szerencsétlen: szenvedélyyel lángol. Ez szerencsétlenség. “

„Igen, igen; rendkívül nagy szerencsétlenség! “

A' festő eszközeit összerakta, távozott az egyházból. Adorján követte őt, 's egymástól a portál alatt váltak meg.

(Vége közelebbről.)

F ü z é r k e.

kölesüznött 's néhány eredeti, észvirágokból.

28.

Túlműveltség.

Túlművelt, véleményem szerint, vagy eltevesztette az igaz műveltség' czélját azon ország, hol előbb tűnnek szembe a' táncztanítók mint a' tudósok, előbb a' haszontalan divatteremtők mint az igaz művészek, előbb a' közvetkoptató piperkőcszereg mind a' földészek; — hol a' tulipánok előbb láttatnak mint a' vetemények.

29.

Vigasztalás és segéd.

Az emberek a' vigasztalást főlsozták cserélni a' segéddel, 's mivel nem vigasztalni: legjobb vigasztalás; közönségesen nem segítnek — 's vigasztalnak.

30.

Szerencsés és szerencsétlen.

Az árbocztalan hajó kevesebbé hajtatik tengerhullámoktól, mint a' kifeszített vitorlával kevélyen ide 's tova irongáló, mivel amaz viharal nem daczolhat: így a' szerencsétleneknek nincs miért annyira félniök a' sors' viharától mint a' szerencséseknek. Azért ti boldogok csak kevés vitorlát rakjatok föl, 's azokat ne olly feszesen! mert a' vész' idején sokszor nincs idő' mindeniket hamar öszvehúzni.

31.

Római eredet.

A' rómaiaknak, mint tudva van, egy pénznemök volt, mit, „Talentum“nak neveztek: innen kellett származni, hogy ma is mindenről, nem ritkán a' legostobábbról, ha pénze van, azt szokták mondani: ennek talentuma van, 's minél több pénze, annál több talentuma.

32.

Jó tanács.

Barátim, szeretteitek' szíveit ne tartsátok fogva! Mert a' szív hasonló a' haranghoz: csak akkor hangzik tisztán, ha szabadon függ, 's lógásában semmi sem akadályozza.

33.

Természet 's tudomány.

Hol a' természet van és hol az ember, ott van a' tanító, ott a' tanítvány is — és ott a' tudomány.

(Folytatása másszor.)

Hábor.